

capritxo en un acte

arreglat

per.

L'HOME DE LA DIDA.

1096

acte inici.

ADRIAN L. H. THOMAS

L'HOME DE LA DIDA.

capritxo en un acte

arregat per

+ +

1877.

L. HOME DE LA LINDA

THE HOUSE OF THE LINDA

THE HOUSE OF THE LINDA

Repartiment

Personatjes

-

Rita

tecla

Ylomena

Geroni

Magi

Yidro

Actors.

-

Carmen

Pepeta

Angela - -

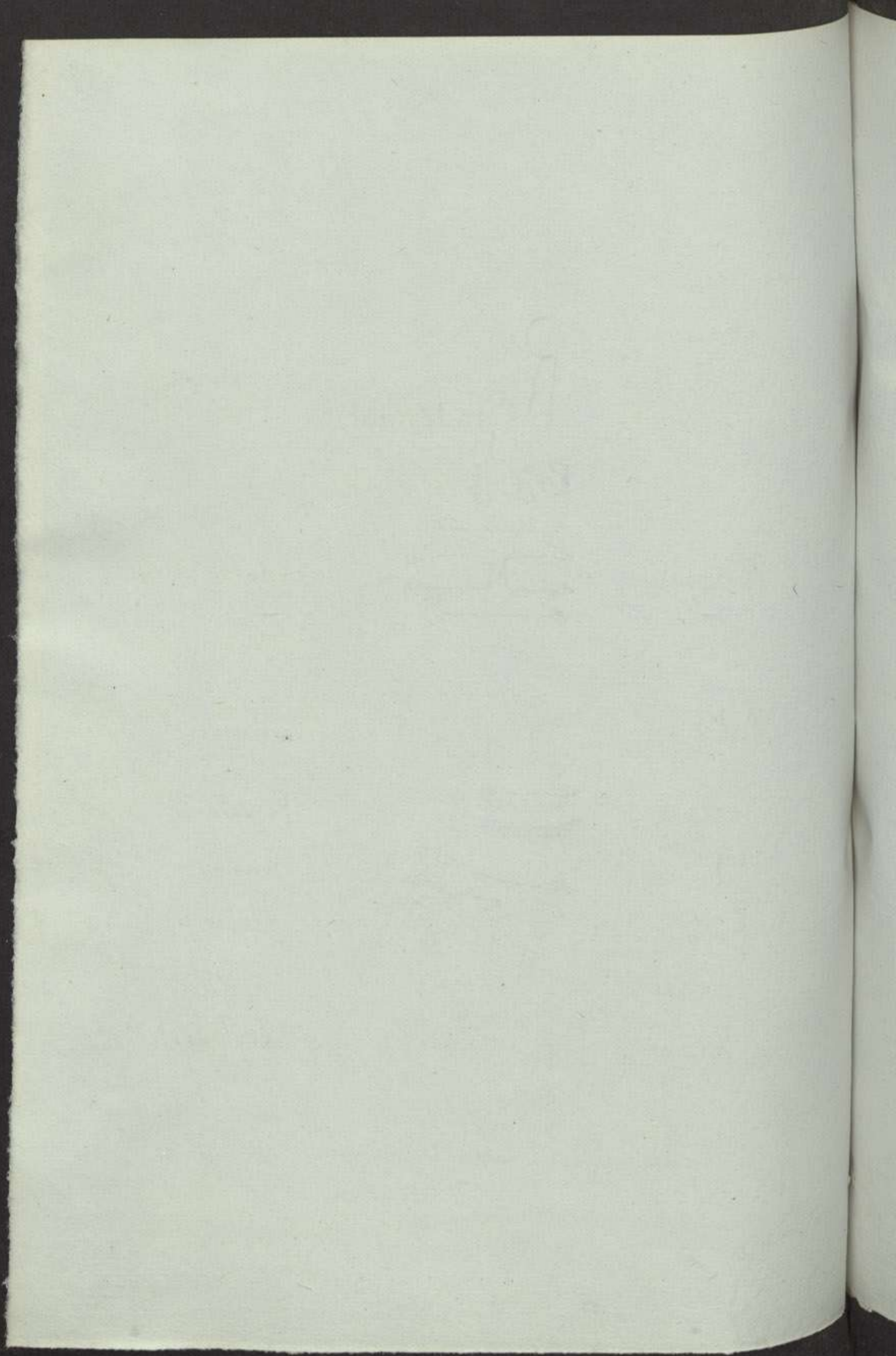
Aleutoru

Noia

Bertran.

Epoca actual. Uochi Barcelona.

1877.

Acte únic

Menzador en l'entremeto de casa D.
 Magi. Al fondo una gran fi-
 nestra ob vidriera que se suposa
 dona a la botiga, al costat esquerre
 la braneta que volta los primers
 esglaons de una escala de cargol
 pera baixar a la botiga, en primer
 terme de la dreta lo quarto de la
 dida, en segon lo del senyors a la
 dreta en primèr terme porta que
 dona a la escala general de la

casa y a l'altra caixa la por-
ta de la cuyna, taula rodona al
mitj; un armari ab pisa en un
pauy de paret, cadiras y un bressol.
Al aixecarse'l telo se senten
graus disputas en la cuyna.
en escena no hi ha ningun. y
las veus son de Rita y filomena

-

Escena 3.^a
 Rita Filomena

(de dins)

Rit. Yo la vuy.

Ji. Vos dich que no

Rit. per forza.

Ji. Ca!

Rit. Ya no veurem

Ji. La pochus modos.

Rit. tu vols rebrev

Ji. Ho probessiu.

Ri. Si?

Ji

(escarnint-la)

Nil.

Si...

te.

bafetada molt forta y
desseguida ve'l l'arra-
bastall. l' mateix que fa-
una pile de plats que
caigui en terra, trencadi-
ra també en lo cuato
y soroll à baix. Acabantse
de pentinar ab lo pinta à
la maunt del seu cuato
tecla. y puja per la escala
interior Magi ab maniga
de carrisa, ulleres, porta
un llibre vallat que te un
gran tope de tinta porta
mantalons de veterans.

Escena 2^a
Magi Tecla.

Te. Has sentit?

Ma Si, Tecla

Te. Jesus Maria y Josephi,
tant m'ha espantat i sentirho
que in cau i mirall y... crech.

Ma Ho sospres i tintè giro.

Mirat lo conta corrent,

(Censuyant lo libre)

tuten disputant Rita y Filomena

la primera du un sacolatero

una pedra y un plant i altre

forçant per pendre li aboco

cayent & pocolate en terra.

Escena 3^a

Dit. Rita - Filomena.

Rit. Ja la tinch.

Ji. No us passara.

Rit. Deixam anar.

Ji. Vol dir.

Rit.

Rebs.

Jec. Que feu?

(descompantulas)

Mag.

Vaja, donas!

Mat.

Ua.

Jil.

abocantle

prent la ara.

rit

(pregantli altre bofetada,

Ah! si! Fe.

Ma

quin pech!

Te

Rita!

fi.

Déixim.

A tecto que l'ayafa

te.

Vina.

(a Magi perquè vagi a ajudarla,

Ma.

El llibre..

fi

(dient que este embrassat)

Pot desferse de tecto, se n

ve a le taula al passar fa

cansa lo llibre de don Magi sobre

le teca de porolats ayafa una

ampolla que li ne y le tira

a le dita no logran tocarla

fr. 4' traig de matar, indecent!

te Un municipal, l'alcalde.

gi Per mi no.

rit Per mi tot llest.

ficantse al seu cuauto. D'ella

gi ajuyit about lo libre y

contemplantlo ab ulls de

compassio' D: tecla mirant

los trossos de la ampolla,

lo pitonenc al meç seria

y adobantse lo mocador

del cap. com i acuytumen

quan las donas volen sortir

al carrer.

Escena 3.^a

Magi, Tecla, Filomena.

Ma. Entre tinta yocolate
sembra un mapa.

Te. No pot ser
afegirme tant bossius:

l'ampolla si que in sab greu

Ma Mes batussas cada dia?

(a Tecla)

Te Vuy que t'acabi, m'enten?

Fi. Tambè jo, fassim l'compte

Te. te'n vas?

Fi. Fi.

Ma. No ho permetré
que tu sabs molt de cuinar
sobre tot aquells bolets

te Però digas los motius

Ma Per la dida, prou se veu.

te Calla'.

Fil. Per ella me n vaig
si aquí m'entaba mes temps
me moria, no hi puch viure

Ma. Deixau correr

Fil. No pot ser

te. Però avuy perquè ha sigut?

fi Era a la cuyna desfent
el pocolata.

Ma

Per mi,

com que t'uch d'ana al quartel,

3a. I'na empenyat ella en voler lo,
jo a oposar m'hi de valent
y sense pensarshi mica

(per la gatta)

a ni aqui ni planta revés.

Ma. Ya hi te la ma ben trencada

4a. Aquesta gatta ho coneix
Encara m'bull.

Ma

(tocant li)

Si que crema!

5a.

Sort de tenir aprop meu
aquells plats de las figuras

te

L'ide Londres?

6a.

Si.

7a.

qui nas fet?

fi. Tota la dotrena, tota,
li ha anat entre cap y peus.

te.

(Tornant a la cunya)

Reyna santissima!

Ma.

(Abduerat perquè se'n va)

y ara.

li estarant fets bossinets,
deixeu: han cambiat d'etpura

te.

(Tornant a sortir)

Un no'n queda de sentir.

Mar. Sempre t' dich comprats de ferro

fi. Lo qui aquí ha passat després

no necesito contar lo.

Ma

fi. xacolate... espatech...

ampolle... la bofetada

9. que mi ha fet veure argelet. 241
Per lo tant, si ella i hi queda
jo me n veig ara matèis.

(tint lo dida ab un
paquetet sota 'l braç)

Escena 4^a

Dit Rita.

=

Dit. Mirim la roba si volau
es la meua, estiguiu cert

tz. fugiu, y aixo?

Ri Vuy amarmen

à casa meua.

fi Bon vent.

Rit Cada dia me n conveuso

que a n' aqui jo hi roch de mer,
y avans que m' tinguin de treure
l' despatxo jo primer.

se deuen creure que'l noy
no m' necessita.. pobret!

No hi tingh culpa pero ho sento,
tant gras que i anaba fent.
Te. tindriau cor de deiparlo?

si i moria..

Gi.

Ca ha de fer.

Vu picot de quinze mesos!

Me

Pi.

Te.

Ose que vols dir?

Me.

Yo a set

menjaba nus plats de patatas.

Dit. Probi donchs de darni a ni ell 242

Ma que.

Dit L' ofegarau sempre

te. De veritat?

Dit No te veney.

te. Ay pobre fill del meu cor.

Ma. Dunt las hi poch a poquet.

Dit Ya ha sentit a D. Magi

puch quedar-me? No, no ho crech.

Yo hi estat en bonas casa,

que m' dabau tracte de rey

cor que vols cor que desitjas.

Tot se m' servia al moment

son dos mesos de martiri

ls dos mesos que ls conech

ols que una te massa cor

y 's fà tant estimã l neu
si votei etaban sols,
no me'n mouria may mes.
El qui es ara Deu me'n quart
de quedarme a aquest infern!

(ab retintun)

y com tampoch los faig falta
Donquin patatas al neu
jà veuran com se'ls engreixa.

(fent veure que plora)

Al cementiri, pobret!

Te. Dida, votei no's mou.

Rit. Com avuy

passarà sempre'l mateix

(ab nota)

Donculi la sacolata.

Mar. Yo l'esperaba..

Rit. ... à Tecla

no sent?

Sempre la culpa per mi
com el senyor prou se veu
li dona la preferència..

si pe'l velinat corre mes..

Fi. De mi res ningú ni pot dir.

que tot lo barri m' coneix.

Rit. D'aquí plora la criatura.

Ma. Dida!

te. Calla.

Ma. Donchs callieu.

Fi. Desvergonyida

Rit

tu.

Fi

Vos

Del Si m' enfado!
fin. Be, si, que?

(plorantmentli care,

sent hidro pe l' esalutè

interior)

Escena 4ta

Dit Hydro

Hy. Yo m' pensaba se al toriu
ò mes ben dit al congrès.

Mentres que ls crits que promouhen

lh na senten del carrer

a casa arriba l' escandol

de los plors del fillol meu.

Ma

(acortantse a lo partí del
(ment)

Es vvitat

Te. Dida...

implificant que vagi a aconnoté

l'neu.

Rit Yo no ni vaig.

Y. fins que l'assunto arreglein
Una disputa domèstica,
es'l meu fort.

Te. • Vens a Temps

La Rita pretent deixarnos,

Ma La filomena també

Ys. no in feu cas.

fi Si, si.

Rit

Si, si.

Ys.

no, no.

(a Rita.)

(a' flonnu)

No, no.

per lo gest que te fas au lo

coys que no t'creuant!

Ya ho veurém!

te. Pensa que t' padri del roy!

de Pensa que quisa ls bolets.

Es. tot ho penso, res oblidó,

Deixeu-me que obri ab talent
predicant las una mica.

(à la on)

Vull parlarvos, a costem.

- Ya heu pensat lo qui es la vida?

A tot un any - l'estiu - l'hivern

la tardor - la primavera.

dias de festa ls feineyⁿ

allò de sentir-se à taula
 tant si fa caló com fret
 y tenir qui rumbòs paga
 tot lo garto? No sabem

qui es una garga mingona,
 que conservarla deuen?

Cervantes.. lo gran Cervantes..

En Colón.... en... d'altres mes..

sabir.. gent d'ups.. eminencias

y.. vauos .. això mateix..

pe'l que deya - resumint

acabant - per fer ho breu.

(à Filomena,

et tu la cuyna 4'espera

fi Bueno, pero..

h. Calla y veí.

(à Rita)

El noyet te necessita.

(bair à elle)

(Créme à mi qui auirân bê.)

Oul
Sense replica obheipo.

(Tot aipò vol dir ameu)

fi.

(A la d'edc)

Teus rabia.

Oul

Se v'inch.

fi

fugiu!

h.

Que nos ne maneat? Deu correuti.

seu van las dos amenantant-

se ab los punys y. Hidro las anet

fent entre cada uno à la seva

porta.

Escena 6^a

teda i Magi Hidro

- mentes Hidro acompaña a les

te. des d'in enfadada a Magi

(Rebàupat ab las miinyonas,
dona de parla a la gent.

Mo que! fas cas!)

Hi (baupant a n'ells)

Avva Vosaltres,

Vinga un altre sermonec.

Disparant se a ferne un

altre

Ma La dida que's mala lleugua.

te Pero que's bona pe'l neu.

Es. Si, tu Magi et un bon pare
(o Tete)

tu bona à no poder mes,
jo socu un cosi dels bons,
vamos que ningú es dolent

Te. Ell vol que la dida ho siga.

Es. No estai junt, mirat al neu

Ma. obra for à fer.

Es. Qui, l noy?

Ma. No, aquestos inconvenients
já ls veyas, pro: - -

Te. Y mi ho vetreu

Miserable, per si duros
voldria que m conseqües.

Es.

A Magi

No contestu que tens culpa.

La vida del vostre nen
 no reclama aquí la vida.

si sen va prega per ell

Ma no la crech tant necessària
 te. Si no calla'm ferirè.

potser tu lo criaria,
 Ma si.

¿que?

te Deipal no te seny.

Ma. Viingàs sopa y patata, ...
 un bordegán que ja té

¿quinse mesos? que vols di?
 ebb aixo tu no ni entem

(ebb to doctoral)

La naturalera nis mostra
 molt diferència entots los casos,

mentre nus creïper com gegants
Fe. Si picas ab ferro fret.

Ma. Despres si encaria's moria.
No, no, que's quedi.

(satisfet)

Y. (Molt bé)

Fe. Mentren vulgu.

Y. No t'apurin,

jo ls donari entenerent
Per supmeito sera cosa
de ferli algun regalet,
de pujarli la soldada.

Ma. Endevant!

Fe. Be,

Y. I no mereix
una dida, tan gallarda

de un aspecte tan complet
y sobre tota seus marit
sensa didot, no te preu.

(mit filomena ab una
safata portant lo chocolate
y un vas d'aigua)

Escena 7^a

Dita Filomena

Fi D. Magi, la chocolate
la que volia la dida.

Fi. (Senyalant li la taula)

Oueno, la posas aqui.

Man. (agafant una cordina.)

Man

(agafam una cadira)

Si n' volen ..

Go.

(~~eterintlo~~)

Esperat.

(a' filomena)

Digas

a la Rita que t' espero.

fi Go trinch de se..

Go.

y desseguida.

Man

Mentres tant pendre..

Go.

No seguis

Man

No t' entench: no te ni explicas..

te

U ja sab lo que t' convé

Ma

Pero si no puch tenir me
de debil - y estich dejii.

toca la pauça que prima.

desprei ves a la parada
y an'alla de plauto estigas.

Es. tens ralió, ja cal que cuytis,
fo ja ni hi vint una pila
que ni auaban.

Te. fa tant sempre.
(Vesent a la dido que surt)

Es. Ella surt, convé qui estiga
a solas ab mi una estona.
ves acabar de vestirte.

Mar. (Mirantse'l xocolate)

L' hauria pres deu vegadas

te formau.

Mar. no meijin.

Te. et d'intre.

Escena 8^a
Rita, Filomena i Sidro

Sid.

(agafant a Rita per la
mà.)

Fel. Vina aquí, viny que t'assentis
(no li va en pocas pamplinas.)

Sid. Estai un xich agitada...

(Rita este assentada.)

La gresca de fa una mica.

Un xicolata ha sigut

la causa de la renyina..

(adonantse del xicolata de

sobre la taula.)

Calla, prementlo i acaba

juntament es a la vinta.

fi.
G.

Y el senyor se queda sense.

ab l'excelente a las manos
y adonant se de filomena.

que fas aqui?

fi.
G.

Yo?

Si, digas.

fi Mi ni estich.

G.

Donchs te n' vas.

fi

Me creya

G.

(Peris ab autoritat)

ab la cuyna y no s' explica.

fi.

(adonant se)

Me sembla que'l senyor Hidro...

me sembla qui ell y la dida...

entra a la cuyna

Q

scena 9^a

Rita. Hidro

H. Recobrar l'estat normal
te farà aquet xocolata.

Rit. Tot esperant la costella.

H. Ya som sols.

(donant una mirada)

Ningu no'm guayta.

Ara espero que tu m'indigas
d'arauteu quina es la causa.

perque't proposas deixar-me,

nullo dit perque deixar-me

a mi jo

Rit.

Perque in consensu.

Y.

quant no so aqui, me in faiz carreda

Rit.

Sempre.

Y.

Veus, no t passaria
si volguessis escollarme.

(Mirant lo ab l'gut que
menya.)

Tant que t estimo, dolenta,
y no darne una sucada!

Rit.

Ha fet tant, no in queda gens.

Y.

Ja ho veig.

Rit.

perque no ho deya antes?

Y.

no t ho tenia de dir.

Rit.

Com l'entendri si no parla.

4. No necessitar par dir me
a ni a mi tu cap paraula
y provar del meu carinyo
a cada hora may te'n faltau.
pero tu has tingut la sort
de lograr interesserme
y com no mana ningui
mes que jo en aquesta casa,
y sō entei en medicina
perque tindr una farmacia,
logro que tot se't perdoni
quan yantui cada vegada
a preterit que'l meu fillol
moriria si marxabas.
Y ja sab que seuse tu.

Ret

(Espantada)

Pit!

y
s.

Ententente y parlant baix

De, si, no li fas falta,
 le las dents, ja te cairyals
 menja sempre ab molta gana,
 y se't descuidas un dia
 fuig corrent a seure a taula.
 Aquets favors que't dispenso
 tu de quin modo me'ls pagas?
 Ya t'asseguero que'n trech
 una gran cosa

Ret.

(Absente)

qui es Marga.

la predicca que m'ha fet?

Y. Se t' fa pesat d'encottarme
sabent com sabs que procuro
que t' augmentin la soldada.

Rit Guanyar mes?

Y. Seixanta rals.

Rit Quant!

Y. Tres duros.

Rit No m' enganyes.

Y. A mes perferte fugir
de lo disgust de las barallas
faré m' caigui un bon regalo.

Ri. Unas fondillas de llana.

Y. Concedidas, que vols mes?

(trenta de la butyaca
una capsa y danantli)

A m' portat aquesta capsa

non partilla, com la mel.

Rit. Quedem enteson, faldilla,
non duros cada mesada,
y faltaba lo millor
aquella fora de casa.

G. Pensa dona.

Rit. Ai, me'n veig.

G. te veig decidida, barta,
buscarei medis

Rit. Arreglis

G. Serva demà si no es ara

Ja ho veus tot t'ho concedixo

Puch ser per tu mes amable.

no mereixes, no, l'amor

Rit. Que ni etim'hi molt ni estranya.

G. Jo per lai didas me moro
si son com tu, didas guapas.
à la meua qui era grossa
de debò veig estimarla.
Mira tu si ve de lluny.

ted.

(dins)

No acabas may d'arreglar-te

Mag. No t'esfardis que ja etich

G. Ves al cuarto---

Et Rita fentli senyals

perque no alboroli'l mar

Y bona cara

Rita se ni entra al cuarto

Magi mit ja vestit, tecta

va' ab ell.

Escena II.

Tecla, Magi, Sidro
apodí filomena.

te. Com esta.

g. Arreglat cocina

te. No se'n trobavia un altre,
nos vanent per comerciant.

g. (abgafant alides espors

y boixpautlos en primer

terme. Magi's abotona

(P. uniforme.)

Per cap istil se quedaba,

li he fet un discurs dels meus
fentli entendre que sa marpa
seria la mort del noy
Uavors ha promès quedar-se

Te. De'.

Y. Tantli tres duros mes

Mag. Absa'.

Y. Que son pertu, rata?

Mag. Son tres matans de garrafar
te no venen d'aquí en instancia.

Y. Després un regalo -- re
unas faldillas de llana.

Mag. Chporetà!

Y. Si in te desitj.

Vegent que Magi arrenta

las equitllas.

Quita bé, negat a dir-las,
 el teu noy no pagarà
 el seu interès reclama --

May. L'interès?

(Enfadat al moment que
 veut Filomena ab un cistell
 per la compra.) li diu)

Porta'l fusell,
 es al costat de la caixa.

Filomena se'n va per
 la escala de cargol.

tal Ya sabo com es fet.

(A Sidro)

Y.

Y si --

tet tot per ell!

Y.

Puer!

Mag.

Agafant do sobre de la
tante la capsa que lo dido
o' hi ha deipat.

Una capsa?

Escena II.

Diti, Rita, a podi filomena.

Rit.

Veyent ab ortiu del acate
que Magi agafa la capsa

Ma ja pot meijarme, son bonas
com ho sab?

Rit

Lai he tantada

Ma (Donchu no'n meijarai cap mes.)

Rit.

Veyent que se la fica a la
butxaca.

Mi...

Gs.

Y deiyat---

(Determinitla)

te in durir d'altres.

Jilo-

(ab l' fusell y una carta)

Ara acaban de portá

per la dida aquesta carta

Rit

que ni ha de nou al meu poble?

Gs

vonté d'iva.

Ri.

Si ni atrapa!

Gs.

No ho sabs?

Rit

No.

Gs.

Porta.

y diran

que progresa la eurenycours
no saber de confezir
una dida preca y maca.

(llegunt)

Rita.

Rit Sochi jo.

May.

M' ha fet gracia.

Es.

(llegunt.)

No puch passar mes de temps
sense veure't, ma estimada.

(surpresa general)

toti

Estimada!

te.

Qui es ayo!

Ma

que te de ser. —

(ab malitia)

fil
y
d.

que tal?

(bonica dita)

falsa!

Rit Personar que in volen mal
no hi ha ningú...

y
d.

(pessigantle y apant)

(Mosca balba!)

(turne a llegir)

aprofitant la sortida
de la jova de la gracia,
nuto ab ella solo per veuret
y donante una abraçada
, no te firma, qui t'escriv?

Rit.

(aparentant ignorado)

oh! no ho se!

Gi.

(apart à Rita)

Veig à salvarte

te . digni,

Gi. La culpa enfor

Mag. Serà algiu no pot dubtar-se

Gi. Està clar que si, mei ella
si ab un tiolona la gana
d'escriureli que l'estima
sens saber de que li parlà,
pot privarli? - De cap mod.

te.

(enouando)

Es vritat,

Rit

Adipi es.

Ma

No passa.

Gi. (que no conti à la seva tia.)

4. Lo que si podèine privar
 es que vinguin a abraçarla
 y d' aipò me'n eucarrego

(à filomena)

que esperas? no vas a plassa?

fi. (ap. ementseu per l'escala de caragol.)

A ri a mi no me la pintau

(se sentau cornetas)

fi. Las cornetas, sentis? ja passau
 delerint a Magi que se'n
 va cap a la escala interior

No baixis pe'l magatsèu,
 tot hom riu, ves per l'escala...

Mag. Cridau.

(signant al magatsèu)

Te.

(com si pauti ali del negatuu)

Viuclh

(seu ve pu la escala carrat)

Mag.

Despuè d'oberta la porta que
dona a l'escala general

y posantse l'fucell al
coll y menjant pastilla

Armas al nonbro ar!

Jo.

Jo mi arrivbo fins a casa.

Fai com si se n'arriè y
quant toti son fora baixo
a porusse al cartat de Rita

Escena 12.

Rita, Hidro

Ort.

M'ha comprèni en Jeroni

já ja lo veig, serve marit
y no poguer---

Gs:

(paratli le me à le expatlla)

De: dida.

Rit.

(surpresa)

Ah!

Gs.

(energich)

No cridia per tu y per mi!

A ta conducta donarli

no se'l calificatiu!

Rit

Mes si ell vol ---

Gs.

(seguint l'excusis)

No tolerarho!

Rit.

Y vòti donchu --

Gs.

(cambiant de tò.)

Yo er ditunt.

Rit

(murmuring)

Li ni parla serio m'expaunta.

S.

Ploran, dida?

Rit

No, que rich..

Me reya per una cosa

que cap culpa jo no hi tinc

S.

Vamos, no plorin mes,

Rit

oh!

S.

(sighing loudly)

Ja ni espurnejau a mi

Quant jo veig plora una dona

lo cor se ni torna petit

y si l'esta dona una dida

y si la dida et tu, aipis.

petit)

Càllat, prendeta, aconsolat,
veuret trita in posa trit,
ja t'elimina l'enyó hidro--
Ho dono tot al oblit
no mes ave prometeutne
no rebrev al que t'escriu

Rit. (que li diré?)

Es. Per ma part.

t'ajudaré en el perill--
vondaré aquesta casa
tarde, vespre, y demati

Rit. (Mico filos.)

Es. que---

Aut que no aprobo.

vamos, no hi tuich res queda
jo soch una dona honrada
una viuda sense fill,

y si un murri vol prevaldre
de la desgracia que tuich
no faltan bonas personas.

Si no faltan, me tem à mi,

si per un cas, tot pot ser,
cip incognit i atrevi
à venirme desseguida

tu m'avisas. . .

Per la porta de la creala p
neral aparcip Jevoni p
recule dissimuladament
veme à Hidro. La dicta

sen adons)

Dit.

(Ell' l' hi vint.)

Desseguida: no i acosta.

a trenta passos ni a nil

G.

(satisfet)

Molt be: conta ab las fandillas,
augment. sucre -- y -- un arrich.Haig d' anar men a portar
una capsa.

(buscantle per lo butxaco)

No la tinc.

ajayà: ja l' he trobada!

Mei que miro!

que?

Suplets!

Dit

G.

Las partillas que t' li dit

Rit Si.

G. M' li errat de mitj a mitj

me creya donarte aquestas

w' has meujat moltas?

Rit que diu?

Una sola.

G. Fort, respiro

Rit Las ha presa don Magi

G. (Pient)

ja! ja!

Rit. Capra y tot.

G. ja! ja!

Rit y ara?

G.

Evau un purgatiu!
 ja eta frescu! fara neteja!

(notant lo reguit de Rita)

que teus? te veig un reguit

Rit.

Me sembla que plora'l noy

G.

fes ton deber, no t' detincli

Lobre tot ves del incognit

y'l demer deipato per mi.

Sen ve capã le escalu del

caragol

Rit

Arri lluy! ara en Jevoni...

se dirigeix a la porte, en

Jevoni va a entrar quant

veu a Hidro que torna

a venir y s' amaza de

pressa.)

Hi. Adieu, dolenta, ja. ja!

(abressaulte y escabul-
luntse elle)

tot crantsen

Voldria se à la parada

per veurer al meu cusi...

quinas ganyotas deu fer!

Rit. Detrai meu sempre lo tinch
quin fàstich! -

(avant si mirar per lull
de la escala de cavagol.)

Assegurem nos,

no fos cas torni à venir

Geroni ab precausio
presente, donc una nina

263

Da per la eccusa y vā cap
à Rita, aquesta, ja segura
de que'l senyó Hidro se fora
corra à tirar-se ab brassos de
son marit, que porta un far-
cell a la mà.

Escena 13.

Rita, Jeroni, després Filomena.

Rit. Jeroni!

Jer. Riteta!

Rit. Et tu!

Jer. Jo, si, tu et tu, som tots dos
4' abraço no se perquè.

Ant Com?

Jer. No ho mereïpes.

Rit. Y aïçò?

Jer. cbl entrà he vint que parlabas

ab un crospiu poch a poch.

qui era? que t'aleya? - Depressa

no demana l meu honor.

Rit No tens de ser d'aquet modo

sempre l mateix, tant gelós-

Jer. De, qui era?

Rit. Un apotecari.

Jer. que tens? no estas bona?

Rit. Molt.

Jer. Y a n' aqui perquè ha vingut?

Rit Com es cusi dels senyors.

ei un entrant de la casa,
també ei el padri del noy.

Ger. Oy que pobles qui anomenas.
entrant .. padri .. cosi. Son

si. tres noms que portau cua.

Out. Que la portiu si tant vols,
pero aqueita es la arribada
que m guardabas. Com hi ha mar.

Ger. Es que al veuret tant bonica,
al mirarte que fas goig
y al pensar que a Barcelona
corrien tants de senyorots
que no mes buscan que dormir.

Out. No nar de temer poch ni molt
jo t'estic, de miyona

per tu vaig plautà a tothom.

Ger. Jiu al heren de can plaus

Rit. Donchs com gosas, tabalet --

Ger. Que hi faràs? soch d' aquet mode
no se'n parli mes.

Rit.

Si, prou.

Y que fa la gent del poble?

Ger. Per ave tot estau bon.

te porto molta memoria.

Rit. Calla!

Ger. Que?

Rit.

Sento soroll!

(Va a mirar cap a l'escala
de cargol)

Ger. Es bona musa també!

teni amar d' amagatoti

265

sent casats per lo vicari

ab testimoni y tots

perque aquesta gent i enpenya

voler dida sense expós.

Rit. Que vob ferli! son manias!

Ger. Quinse mesos sense veuret...

solo de pensarli m confonch.

Valga que luego vindrà

Rit. No pas per ara...

Ger. No, Com?

Rit. Se pensan que si me n vaig

se l- hi moriria l noy

Ger. Yo no ho vuy.

Rit. Si mi apofito!

No treballa y guanya molt
El noy menja mes que tu

Jer. De, si tant guanya.

Dit. Y donchs!

Jer. Ho hi era, perquè no't fessin
la salut malbé.

Dit. No, no.

Jer. Aripit, mira, comprarem
la casa de in Pere y l'hort.
per compte de la de in Brossa
vol doscents duros rodons;
ave in en faltan.

Dit. Cincuenta.

Jer. (cantant ab los titis.)

abb...

Ant. Si mesos n'hi ha prou
 Abre han pujat...

Jer. Si?

Ant. De tres duros.

Jer. No t' moguis per res del món,
 mirare d'acostolar-me,
 vetraquí.

Ant. Tinc una por...

No t' ha vit ningú al pujar?

Jer. (Alocantse l'clatell)

No hi tinc llana, ja no sabo prou
 He vit gent a la botiga.

cap a la escala de cops.

Apareix per la escala de can-
 got la filomena, que ve de la

compra i s'adona dels dos
ave s'arriba ella en una
cadira y ell en lo bressol
apafantlo ab lo seu pes.)

Fil. (Ya t'hi truch a la ratera.)

(Torne a baixar corrent
Rita sent lo soroll y corre a
la escala y la filonera ja
no s'veu.)

Rit. Ara si que estem perdits!

Ger. Lo que jo estich es ben tou

Rit. Atsot depressa, Geroni.

(volentlo fer anar.)

Ger.

(atsantse depressa y regira

que hi apafat ^{la roba del bressol.} potsi'l noy.)

Rit. Un' na vint la filomena

267

Ger. No la coneix

Rit. Una flor--

la miyona y in te rabia.

Me despatxaran--

Ger. Pa! no.

cincuenta duros no's lleusan.

fugiri.

Rit. Si, mes per hont?

per la escala te veuriran

Ger. El teu cuato?

Rit. Aquell segon

Ger. te finitra.

Rit. No.

Ger. Macatxo!

Out la cuina - -

Ger.

Es...

Out.

(enseñentli)

Mira.

Ger.

De còps.

(mirant per l'ull de la cicala)

Vejam - -

Ger.

Ja i anava a ficar a la
cuina quant pense ab
lo farcell que portaba
que ha deixat sobre de
una cadira.

La roba que 't diya
servirà.

Out

(cob lo dit a la boca)

Ger

(anantsem corrents y de
punitetas)

Promypte ai veuret Tornarè,
f' ho prometo, no se com.

te fica dritu la cugna,
rite fa lo distret quant
niten tecla ab l' hidro y
filomena, furus capella.

Escena II.

Oita tecla filomena hidro.

H. Hont es?

te. Digni.

fi.

Jo l' he vut

que i etaban aqui l' dor.

Dit. qui es?

te. Y gosa demanarlo?

Es. Ha entrat aqui un pagesot.

l' incognit es ben segur.

Tant que abaiç ave fa poch

l' abonaba a D^e. Tecla!

(baix y menigant lo)

(Indigna!)

Mont es? Veyam.

Dit. No ni entench res del que m' dilucna

fi. Ell hi es, jo l' he vut, jo.

per forza l' haurà amagat.

Es. Dusquemme tot lo recor.

Te. L'escala ja està guardada

269

Rit. Ves si hi và.

Yo. tranqui tot hom

(a' filonens)

tu a la cuyna.

(a' telet)

tu al teu quarto

yo al seu.

Rit

per a guanyar temps multi-
cant

Senyora. - -

Te.

ni un mot. - -

(tots se ficaren als puntes in-
dicats)

Rit

Sembla que hi cinquanta duros.

En geroni es tant mandrò

tornant a torti cada oeu

d'hoit han entrat |

te. Ningü!

fil.

Res!

te.

(A Endro)

; que?

Isi

Si una mosca.

Pate

(requisant)

(gracia a Deu tot va bé
si no i ha trencat lo coll)

te. Perque puer se ni ha acostat?

dit Per contarli qu'era ayo

malan volensa d'aquesta.

fi. No, no fassi'l paperot.

jo t'he vint, hi te de ser.

(mirant tota la taula)

Rut. Li asseguro pe'l meu nom
que a no ser pe'l senyó Gidro
per vosti, per lo seu noy,
me'n anaba punta en blanc.

G. Ella saltará.

(per filomena)

te.

(a filomena)

Mes com?

fi. tenir de quedá embusterá!

(dins Ma.)
aj'ay'ay'

G.

quin esbalot!

toti estan ab ansietat

y entra illagi tota lo leiate
desbrochada esperant.

Escena 15.

Dits Magi.

Mag.

(deixant-se caure sota

un illó.)

Ay! ay!

te .

que tens?

Ma

Uy, respiro!

te

que t' passa?

Hi

Si, qui estar groch!

Ma.

La dida m' ha enverenat.

te

Dius la dida?

fil.

Ya ho crech.

Rit

Yo?

Mar. Abt partillas.

Nit No tūch culpa

Mag. Si, serà meua si vol.

pero si no n'quis meyat.

H. pobre così! - -

(rient apant)

Te. Explicat com--

Ma Ya veuràs, surto d'aquí

ja era fora'l batalló,

l'trobo al passeig de gracia,

me coloco a n' al meu lloc

y tot d' una sento'l ventre

que de dalt baix se m' remou.

y una angunia -- una fiblada

si dura mes quedo mort

flavors toca una corneta,

la paranga li vesyon
firmer! erida - l coriandant
lo general era apuop.
firmer ha dit qui i hi esta?
probo d' aquantarme fort,
pero ca! mentres passaba
lo general a galops,
fujó corrent de la fila,
ni mei ni menos qui un boig
deynier de cordat aigi
de levita y ciuturon
me i vinch corrent, cap a cas
ab escolta de picots - - -
d' esbalot ni he ni he sentit,
tothom se i reya, tothom -

fins troyos també m'firaban
 al clatell m'hau tocat dos
 obra falta la mes crespa
 una que ha estat de debò
 quant m'anaba a ficà a casa
 mon refugi, lo meu port,
 sobre meu prom, cau 'un home,
 un home que m'feya dos --

S. Un home --

Mag. (compujint)

Si.

Rit. Y tant com pesa'.

fi La veritat surt com el sol.

Era sota la finestra
 de la cuina del rebost.

May. Sent, com un llamp.

fi Sent, senyora?

te. No'm pensaba.

(a Rita)

fi.

Jo sí, donchs.

fi. Et di que has mentit perversa?

fi. La culpa com la confon-

fi. tu t'has rebut?

Ma que dius: ella?

qui l'ha rebut ha estat jo.

te No dius res per disculparse?

Una paraula tan sols.

dit

(No sabent que dir)

Senyora -- jo -- (aquell belitre

que al caure no mira alant.)

Jo. Es portarse malament,
no hi ha dubte, està revolt.

Companiella a la porta
de la escala. Filomena va
a obrir y surt Geroni ven-
tit de dona ab roba per
l'itil de la de la seva
dona y d'abrassa.

Escena 16.

Dits Geroni.

fd.

(volent detenir a Geroni)

Qui demana?

Ge.

Ja la veig.

Que tal Rita?

(abraçant-la)

Rit . (Ell')

Jer - Deu los quart
crech que no ho havia dit
(preguntam)

(a Rita)

Rit - Qui feu per Uai?

Jer.

(als altres)

som totas del mateix poble
de Gorul.

(a Rita)

Tot hom trempat

L. Haurà vingut ab l'aconich?

Jer D'aconich no'n conech cap.
qui ha sortit ab mi de Gorul

es en Gevoni, el noy gran
 te. Un conegut de la Rita
 Gel De'l coney.

Ji. Y is casavant?

Ger. No pot ser.

te. Perque?

G. Espliqueuse

Ger. Com podrà, si ja es casat.

Mag. Qui heu vingut a passejarvos?

Ger. A passejar-me, qui es cas
 ai-tornà un noy que criaba

Ji. Aiyó es dida que i no val.

G. te una ciultura superba

te. Està fresca.

G. Color sa.

Ger.

(Parlant assant ab

Putà)

Haiq de quedarme.

Put.

Imposible.

Ger.

Soch jo tonto, ja veurà!

Divigintre a D. Tecla,

de Magü e hidro formant

grupo y mirantse a Jevoni

Ma

Un favor vull demanarlos
Explicar.

te.

Digui.

G.

Veyam.

Ger

A Jevoni l qui ha vingut

G.

L' incognit.

(per ferho entendre als
cusins.)

Ger. Te mala sauch.

y comi que sense alabansa,
mia es ben feta---

Es. Com caps.

Ger y ja se ve, te per perdre:
no vuy quedarme al hostal
per evitar---

Es. Que l' temen?

Ger A ningú, tindr bonas manes,
encara que sigui dona
l' meu puny---

(agafant la me del senyo
hidro.)

Mirir.

Es. Ay! ay!
(perque li estrey)

Aut. Ara va be, ayveta fort.

Es. M'na desconjuntat la nia.

Ger. Donchs si no l, hi feya res
y volguessen hospedar.

La dita ja m' deixaria
de lo seu lit la meytat.

te. No hi trinch cap inconvenient

Es. al contrari.

May De m'apar.

Es. (Puig i atrevic a mas barbar
rebrer cartar y galan---
or, si, diplomacia y fora.)

(a tecta y Magi.)

Ya venren lo qui ne pensat.

(paulant bair ab ell)

Jer.

(à Rita)

Ja ho veus com de tot me sento.

Rita

no m'creya sabessis tant.

Ji.

(ab Jeroni acostantshi)

Si ab ell per mort del ~~roy~~
ni tinguessim d'estar mal
venimsen a dormir ab mi.

Jer.

Ja! ja!

Ji.

No entenc.

perque Jeroni i nan ha
rigut.

Rit.

(Adreçant a Jeroni)

No vindrà

Ji.

Mentre ella vulgui...

Rit.

Prou.

Ji.

(A. Jeroni)

Qui os mana?

Jer.

Sembla. —

Rit

que dius?

Mag

Aprobat.

(al seu grup)

Ls.

(A Jeroni.)

Hem de dirvos dos paraulas
serà cosa d'un instant

(A tede)

En l'interim tu a la Rita
lo que m'resolt li diràs.

te.

(A Rita.)

Vingui ab mi.

Rit.

(no entendi res.)

Ger. Me temo algun daltabaix

te. abantoni a filomena

Pe l senyo fes ayga d'ordi.

Mag. No d'arros.

Y ab aigua naf.

(Sen va dita ab la senyora

teda fixantse al canto de

la ultima y la filomena entu

a la cupra.

Escena II.

Magi, Hidro, Geroni.

Ger.

(A Magi mirantse a Geroni)

Es una dona de bullo.

Ger. (que dimoni miraven.)

Mag.

(A Hidro)

Dels pens que t'è Deu n'è d'ò.

H. La abundancia pert la fam.

Ger. (Potsi in canhen las faldillas)
l' mocadò, l' delantal.

Mentre ell està ocupat
mirantse si porta be la
roba. Hidro y Magi se
li acostant posantse un
à cada costat tocantla
per l'espalla.)

H. Heu vingut a tornà un nen?
y ara acasa, no es vritat?

Ger Com! si senyors, si senyors.

H. feu cara de ser com cal,
si a Barcelona us quedabau

Ger Mes hi trich que fer.

Mag. Qui sab.

H. Si us sortis un' altre evia

Ger. (Estupefacte.)

Un altre.

H. Vos sembla estrany--

(et Mag.)

que se'n burla aquest senyor?

Mag. No ho crequen parla formal.

H. El nen aqui. del senyor

Mag. Y de la dona.

Ger (Bellam!

com sortir-ne?) Mes la Rita?

Ma No convè de cap manera.

Y. Mes l' incognit d' amagat.

Ger Ca'.

Ma Y me'l tira sobre meu.

Ger (Licapantli'l riuver)

Era vortè.

(reprimintze)

Y. Si qui es gran
No teniu de teui escurpuls
no sent vos altre seva.

Ger Es dir qui ella ---

Y. Despedida.

Mag. A casa no s'hi està un quart.

De assegurarim l' partit

De prime, ja ho comprendran,

voldria veurem ab ella.

G. Ab això ja m'hi pot contar,
veus si te 'l cor bo de dona?

Mag. Es procedir delicat.

Escena 18.

Ditz Rita mit plorant.

Dit Senyo' Gidro, la senyora
m'acaba de despatxar

Mag. Ha fet bé.

G. Aïgi apendreu
com à mi se in deu tractar
(et genui)

vaig à eulletir vostre assumpto.

(Mirautsel)

Bon colò . y de pedra'l braç

(A la Rita al passar)

L' farcell y cap a casa.

Out.

(A Magi)

Mes senyors, lo del patxar me
es injúrtia molt gran.

Mag.

(à Gerani sense fer cas
de Rita.)

Decidirse que us convé

(A Rita passant)

El farcell y adén sian.

va detrai de Sidro y

fica al cuento de tecta.

Gerani y Rita quedan com claustr.

Q
 Escena 11
 Jevoni Rita.

Ort. Jevonte al mateix
 temps que Jevoni sem
 mouvers del seu puert.

Si no sapiguessin, Jevoni.

plorant.

Jev

(rient)

Ay Rita, quant tu ho sabràs

Ort

Ja soch fora.

Jev

Jo soch dintre.

Ort

Mi nan despedit.

Ger. Mi nan llogat.

Ort ebl meu puesto?

Ger Si, perdida.

Ort tu.

Ger Si, jo.

Ort (no poguentse contentir esclata
ab farta rialla.)

Ja! ja!

Ger. (Rihent ab ella)

Ja! ja!

Ort. Axiis, mer tu. --

Ger. Axiis, mer, jo --

Ort Es ditret.

Y tant.

Ger.

Rif y
Ger y

Ja! ja!

Rit. El nen si qui ha tret la rifa
 tens de ferho sens dubtar
 Y ai mes los cinquanta duros
 nos convenen deus granysals.

Ger. De dirho cota ben podr.

Quant el noy demani, sabs?
 que li dono.

Rit. Plats de sopa

si ja matega la carn

Ge. No'n parlem mes, ja eitä fet
 Eitäre com un sultan

y'l nen en lloch de la Dida

ha arreplegat un company.

Rit. Calla que veig al cosí.

Es la causa principal

y puer que u surto, ni' alegre
sigan tu la que hi ha entrat.

Jer Graciai, noya.

Mit

Vaig al quarto.

la roba tinch d'arreglarm.

entra al quarto. Hidro

ve acostantse poch a

poch a Jeroni

Escena 20

Jeroni Hidro

S.

(molta diabrura)

Segons in sembla aixerida
acceptar y t' vols quedar.

Jer

(no sabent què dir)

Si, perquè -- jo -- (que humil parla)

Y,

Y has obrat ab talent gran.

Gracias a mi, la familia

ab tu no s' porta tacany

Donantli importancia

Allo de la Rita t' dona.

Ja t' haurà dit.. Eh, que tal?

(tocantlo.)

Jer

Si, be, (que deu ser allo)

Ys.

Y te responch per ma part
d' un altre pila de cosas

que com tot a mi deuràs,

perquè t' prenen perquè avuy

y perquè vuy te tindran.

Ger.

(fent una reverencia a la
seva moda.)

Si quedo molt agrahida.

Es. Jo a n' aquí so 'l general.

finy los años quant jo parlo
veurán que baixau lo caps.

y si tu ets bona per mi,

si de ningú no fas cas,

que t'vingui pintant l'amor,
al dir ningú..

(Va per cenyirli le cintura)

Ger.

Poch tocar.

Es.

Que tens pessigollas?

Ger.

Si cenyò, perquè. — (Aha.)
veyanu.

(amenassant)

Jo. No t' sulfuris. aigüi, dona.
no intento causarte dany.

Ets amiga de la Rita.

li preguntan, ella sab---

Ger. La Rita?

Jo.

Quanta ignorancia!
Ab molta amabilitat

me escollaba quant li deya

qui era 'l meu somni daurat,

y si jo mi cop me dignava

posarli aqui lo meu bràs

(tomantli a posar lo bràs
a la cintura)

Ella m miraba ab sonris

y no m deya poder tocar.

(imitant le vieux genre
de Geroni,

Ger. No es possible que la Rita--
(Suo gotas com aglaus.)

Ys. Ya sabia lo que feya.

Ger. (El parteyo de dalt baix.)

Ys. Si valia moltas gangas.

regaleti a cada pas,

pastillas, molta dulzura,

lo portarse ab mi, tau, tau--

Ger. Tant? ayti, acabi, tant que?

Ys. Tant amable, quin mirar.

Ger. (Me fanch com una candela.)

y no era molt?

Ys.

Si en veritat.

tíuch de parlante, era enquerpa

Jer. (Respiro!)

Es.

per quiet motiu

ì ha despedit fa un instant,

pero tu quieti mes tractable

no't auiràs de aquí may

agafantlo per la cintura

y volentlo à trauver cap

ella.

Jer.

quiet. pensa nassos d'enquent

que'm faràs lo que voldràs.

S'acabat, te rompo l'ànima

en menos que canta un gall.

(davantli un cop de puig)

Es.

Didá!

Ger.

(Amenassant)

Despatxas la Rita!

perque te virtut!

Ys.

no tal!

Ger.

(agafantlo pel coll.)

Diri que no n'is. Provas, provas.

Ys.

(evitant fort.)

que m'escanyan!

Ger.

Mial vellam!

(Surt Rita del seu quarto corrent

vs a treure lo seu marit que

te agafat pel coll al 1^r d'ora)

Escena 2^a.

Dit, Rita.

Rit. ; qu passa? =

Ger.

Qui aquet mostrencos.

per cantata à Rita beida à

Hidro

Yo. A la galare teu vas!

(Geroni t'encanta)

Assessino... Madrei... foch!

Ger.

(Agafantse y assentantlo

per força ab un silló.)

D'aquí no te'n alças may.

Escena 22.

Dits, Magi tecla,

desseguida filomena.

=

Te. Cridau Madrei... Yo tremolo.

(signant lo fusell à Magi)

El fusell.

Mag,

Si in feyau mal.

no mi agrada juga ab armar.

tot ouço deude la porta del

cuato

Y. Aqui, Magi, Vina, tecta.

te. Ell'.

Mag. Qui es?

Ger. Calla cap signany

te.

(A Magi per Geron)

Agafala, et veterano.

Mag. Desseguida, tu veuràs.

fitonuna!

(A tecto Sengalantli Geron)

Cuydat et ella

Yo... (a' filomus que ont)

te cedeixo la part

4' apoderas de la dita

fi. cob molt gust

tecli ti a' geroni que no

fa cap resistencia, filomus

a' la dita que tanquoch me

fa veique l seu nome li

he fet una senya que no

imogui

5. Estich safat!

(A Magi.)

obusa al teu batalló

que lai vinguin a' agafar.

no es cap dona, es una fiera,
un camell, un elefant.

Ger.

no in moteji, jo nu pajei.

(he parlat ab un grossa

tot, quidan sorpreson

tecle y filomena in deigan

libres.

Te. Es un nome!

Ger.

(per Sibro)

Aquet no sab.

Jo. No t'acostis. Si l'incognit.

Ger. que tornar a motejaru?

(Sibro i aparta feuli sengas

que no)

Lo en Jeroni.

Mag.

El qui ha caigut

si demunt meu com un sach.

Ya o dich mestre que pesen.

Rit.

Per un xiquet. Vostè array.

Te.

A que ve vertiu aipi?

Jer.

Com que vosteï mi han privat
l'entrada anant del meu sesgo,

ha sigut precis posar

las faldillas y gipó

D'aquest modo, per etzar

me descobert las tramoyas

d'aquest senyo menstrual

que al aconsellà a vosteï

fé a la Brita deipatxar

y prendrem a mi al seu puesto,

era sols pera venjar
de los desdenys de la Rita
que no ha eregut sos enganys.

(Hidro fa senyal que

no l'creguin)

No, dius, Trapella?

S. Sr. si.

Ge Perque vegiu com los porta
ya mei no se'l creguin may
els dire que l'noy ja menja
fa tres mesos, ell no sab.

fi. Allavors no's necessita?

ge De cap modo. -que?

(a hidro que diu que si.)

S.

No, ca!

(espantat)

Nit

(a' teclé)

Penyora, no tinga por.

de dida no'n prengui cap,

pensi que te quinze mesos.

Ma, et tres jo....

(fent veure que ja

l'van demanar.)

Y mireu, so gran..

te.

(A Girona)

I has portat molt malament.

G.

(Volent excusarse)

Cosina....

Ger

Oh..

G.

Go....

Ger.

Apa!

amenarant lo ab lo
juny clo.

Es.

Cayent aterrat a una
ecadira.)

Si, mal.

Te. Sou casada?

Rit

Si senyora

fel.

Mirant a teca y a Rita
y donant a comprendre

que no ho vien

Ab lo ulls com sau tornas.

Ger.

(tot gorgis)

Ab un home que soch jo
de fer cap tort incapsis.

(a Rita)

A marpar doblar a gorul,
a Barcelona ni nu quant
que las didas qui perillan
tenint com tu bon sembrant.

te. Dido, per po dispenseu,
aqui sempre heu de trobar
bon aculliment, la dida
pe'l noy ja s'ha devetllat
y sempre li agralireu.

May. Cixò, no faltaba man-
si la culpa es del crisi.

Bit. Miri, ja esta perdonat.

Ge Cixò perdonat. no s' digui
que a n' al mont hi som ingrati.

y - nada, prenta la roba.

y vosteis dispensarant. —

et tecla y Magi donauit

la ma Rita he prei

lo farcell - filomena que

de a un estat contenta.

geroni al anarsen se

recorda del publich y

turna

Puch marpar, ves quius apuro.

qui us tropells ara m'assattan.

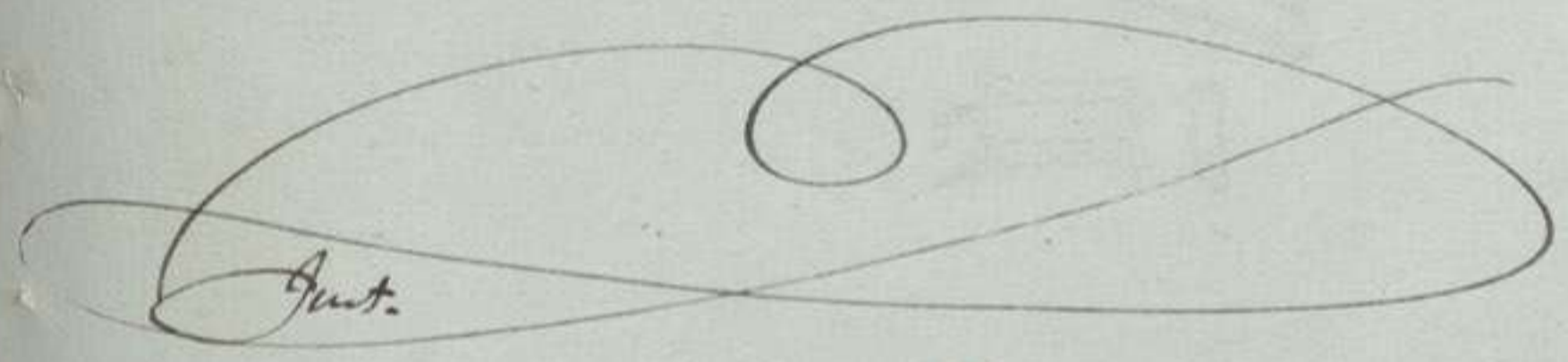
per comprar la casa in faltan.

Ja ho saben, cinquanta duros.

Mes a la ma de vosteis

esta que juga tenirlos.

aqui in teneu per servitls
 ai non duros cada mes.
 que piqui fort ab las mans
 si aquesta dida algu vol --
 ey! si'l neu i adorm tot sol
 y sab menjar com ls graus.

 Just.

